



## Antropoloji



### Birlikten Kuvvet Doğmuş

Gece haber bültenlerini dinleyen ya da bir doğa tarihi müzesinde av hayvanlarının peşinde mızrak sallayan insan maketlerini görenler, soyumuzun zamanın başlangıcından beri "öldürmeye programlanmış" olduğunu düşünebilirler. Ancak, Amerikan Bilim Geliştirme Derneği'nin Şubat ayındaki yıllık kongresinde yapılan bir sunum, atalarımızın

avcı değil, av olarak yaşadıklarını ortaya koydu. Washington Üniversitesi'nden biyolojik Antropolog Robert Sussman'a göre bu av konumumuz, atalarımızı barış içinde bir arada yaşamaya zorlayarak toplumun temellerini attı.

Sussman, antropolojik doğmanın şimdiye kadar insanları ve atalarını, avcı olarak evrimleştikleri için şiddete ve savaşa eğilimli olarak gösterdiğine işaret ediyor. Bu görüşü benimseyenlerin gösterdikleri kanıtlar, modern primatlardaki saldırganlık eğilimleri, ilkel hominidlerin avlandıklarını gösteren fosil kanıtlar, kabile ve avcı-toplayıcı kültürlerde savaş ve şiddeti inceleyen antropolojik araştırmalar.

Ancak, fosil kanıtlar, daha sonra soyumuz *Homo sapiens*'e evrildiği düşünülen 1,2 metre boyundaki hominid *Australopithecus afarensis*'in kendini savunacak taştan araç ya da silahlara, eti pişirecek ateşe, bu eti yiyecek sivri dişlere sahip olmadığını gösteriyor. Sussman, milyonlarca yıl süreyle *A. Afarensis*'in şimdi soyu tükenmiş olan ayı büyüklüğünde köpekler, kama dişli kaplanlar, sırt-

lanlar ve timsahlar gibi avcılarının tercih ettikleri bir yemek olduğunu vurguluyor. Sunumunda Sussman, *A. Afarensis* fosillerinden %5'inin avcılarca yenmiş olduklarını gösteren işaretler sergilediklerine dikkat çekti. Örneğin, kafataslarındaki delikler, leopar atalarının diş konumlarıyla tam bir uyum içinde. Araştırmacı ayrıca günümüzdeki büyük avcılarının da şempanze ve goril gibi primatların aynı orandaki bir bölümünü münülerine eklediklerine işaret etti. Bugün bile insanlar Afrika'da timsahlar, Hindistan'da kaplanlar, Tibet'te kahverengi ayılar ve Amerika'da parsılar tarafından avlanıyor. Sussman'a göre, *A. Afarensis* avcılarını kovacak araçlara sahip olmadığı için grup yaşamına zorlandı. Araştırmacı bugün de gündüz saatlerinde hareketli olan ve avcılarının hedefi konumunda bulunan primatların gruplar halinde yaşadıklarına dikkat çekiyor. Grup yaşamı, tehlikeyi belirleyecek daha çok göz ve kulak, avcılarını hırpalayacak ya da kaçırarak daha çok birey demek.

Science, 24 Şubat 2006



### Köpek Ne zaman Dostumuz Oldu?

İnsanlarla köpekler arasındaki dostluğun tarihi, genetikçilerle antropologların üzerinde sıkça tartıştıkları bir konu. Genetiğe dayalı tahminlerin çoğu, evcil köpek soyunun, kurtlardan 15.000 ile 40.000 yıl arasındaki bir tarihte ayrıştığı merkezinde. Ancak Kansas Üniversitesi'nden Darcy Morey'e göre köpek mezarları, bu dostluğun başlangıç tarihi için daha iyi bir göstere. Araştırmacı, eski kayıtları tarayarak köpeklerin tek tek, toplu halde ya da insanlarla kucaklanmış biçimde gömüldükleri 50 mezar belirlemiş. Bilinen en eski köpek mezarı 14.000 yıl eskiye gidiyor ve Almanya'da bulunuyor. Sibiry'a da bulunan başkaları, 10.650 yıl öncesine ait. Kuzey Amerika'daki en eski köpek mezarıysa 8500 yıl öncesine tarihlendirilmiş. Morey'e göre evcilleştirme yaklaşık 14.000 yıl önce başlamış olmalı. Portekiz Arkeoloji Enstitüsü'nden Simon Davis, araştırma sonuçlarını inandırıcı buluyor. Davis'e göre köpek atalarının kurt soyundan ne zaman ayrıldıklarını genetik kanıtlar ortaya koyabilir; ama sadık dostların ne zaman kamp ateşlerinin yanına kıvrılmaya başladıklarını gösteren en iyi kanıt, insanlar gibi gömülmüş köpekler.

Science, 3 Şubat 2006

### Kafalarımız Büyüyor mu?

Birmingham Üniversitesi (İngiltere) araştırmacılarınca gerçekleştirilen sıra dışı bir araştırma, insan kafataslarının son birkaç yüzyıl içinde dikkat çekici biçimde büyüdüğünü ortaya koydu. Ortodontist Peter Rock yönetimindeki ekip, önce Londra'yı 1348-49 yıllarında kasıp kavuran veba salgınında ölen erkek ve kadınlara ait 30 kafatasını, daha sonra da 1545'te Portsmouth limanında hizmete girdikten sonra hemen batan *Mary Rose* adlı savaş gemisinde ölen 54 denizcinin kafatası ölçümlerini almış. Sonra bunları her iki cinsiyetten 31 modern insanın kafa röntgenleriyle karşılaştıran araştırmacılar, beyin kaplarının yüksekliklerinin, önceki örnek-



deki boşluklardan %15 daha yüksek olduğunu belirlemişler. Gerçi son yüzyıllarda daha zengin diyetlerin insan vücut ölçülerinin büyümesine yol açtığı biliniyorsa da, Rock, beyin ölçülerinin bundan bağımsız olarak büyüdüğünü gösteren işaretler bulunduğunu söylüyor. Rock'a göre son yüzyıllarda alın, yüzün geri kalanına göre daha çok genişledi ve beyin zekayla ilgili olan bölümlerini (önlöbları) çevreleyen kafatası parçalarının boyutları, modern kafataslarında büyüdü. Chicago Field Müzesi'nden primatolog Robert Martin, çalışmayı heyecan verici bulmakla birlikte, beyin büyümesinin, kafatasıyla karşılaştırma yapılacak başka kemikler bulunmadığı için kesin olarak kanıtlanamadığına işaret ediyor.

Science, 10 Şubat 2006

